

Vervanging van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek door Boek 1 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek en, in verband daarmee, wijziging van dit boek en de overige boeken van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en andere wetten, alsmede vaststelling van algemene regelen en bijzondere bepalingen van overgangsrecht

(Invoeringswet Boek 1 nieuw B.W.)

NOTA VAN WIJZIGINGEN

(ingezonden 8 december 1967)

Nr. 10

Het gewijzigd ontwerp van wet wordt nader gewijzigd als volgt:

In hoofdstuk 1

Artikel V onder A wordt:

A. Artikel 1.5.1.4 wordt gelezen:

Artikel 4. 1. De vrouw wier huwelijk door de dood is ontbonden mag niet binnen 306 dagen daarna een nieuw huwelijk aangaan.

2. Het in het voorgaande lid vermelde huwelijksbeletsel bestaat niet:

- a. wanneer de vrouw de leeftijd van 52 jaren heeft bereikt;
- b. wanneer zij na de dood van haar echtgenoot een kind ter wereld heeft gebracht;
- c. wanneer zij een, ten minste dertig dagen na de dood van haar echtgenoot afgegeven, verklaring van een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen deskundige overlegt, dat zij op enig tijdstip na zijn dood niet zwanger was;
- d. wanneer zij en haar overleden echtgenoot waren gescheiden van tafel en bed of gedurende de laatste 306 dagen van het huwelijk gescheiden hebben geleefd.

In artikel V wordt na onderdeel B een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:

C. In artikel 1.5.1.6 lid 2 vervalt het woord „wettig”.

In artikel V worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters C, D, E en F aangeduide onderdelen in plaats daarvan de letters D, E, F en G geplaatst.

In artikel V wordt het bij het gewijzigd ontwerp met de letter G aangeduide onderdeel vervangen door:

H. Artikel 1.5.2.6 wordt gelezen:

Artikel 6. Indien hij die wil hertrouwen de voogdij over kinderen uit een vorig huwelijk heeft, geeft de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gedane aangifte onverwijld kennis aan de boedelrechter van de woonplaats van de ouder-voogd.

In artikel V worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters H, I, J en K aangeduide onderdelen in plaats daarvan de letters I, J, K en L geplaatst.

In artikel V wordt na het bij het gewijzigd ontwerp met de letter K aangeduide onderdeel een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:

M. In artikel 1.5.4.1 onder *d* vervallen de zinsneden „, en ingeval hij die wil hertrouwen de voogdij over kinderen uit een vroeger huwelijk heeft, het ontvangstbewijs of de beschikking, bedoeld in artikel 1.5.2.6 leden 2 en 3”.

In artikel V worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters L, M, N, O, P en Q aangeduide onderdelen in plaats daarvan de letters N, O, P, Q, R en S geplaatst.

In artikel VI onder D wordt in het voorgestelde artikel 1.6.7a lid 1 het onder *c* bepaalde gelezen:

- c.* overeenkomsten waarbij hij, anders dan in de uitoefening van een beroep of bedrijf, zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt, of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een derde verbindt.

In artikel VI vervalt onderdeel H.

In artikel VIII wordt na onderdeel B een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:

C. In artikel 1.8.1.4 lid 1 worden in het laatste gedeelte van de eerste zin achter „kantonrechter” ingevoegd de woorden: of van Onze Minister van Justitie.

In artikel VIII wordt de aanhef van het bij het gewijzigd ontwerp met de letter C aangeduide onderdeel:

D. In artikel 1.8.1.5 lid 1 wordt „drie jaar” vervangen door: een jaar.

Lid 3 wordt vervangen door twee op dit artikel volgende nieuwe artikelen, luidende:

In artikel VIII wordt in het bij voornoemd onderdeel voorgestelde nieuwe artikel 1.8.1.5b lid 2 het woord „tevorens” geschrapt.

In artikel VIII wordt het bij het gewijzigd ontwerp met de letter D aangeduide onderdeel:

E. In artikel 1.8.1.6 worden de leden 2 en 3 vervangen door:

2. Zij kunnen niet bepalen dat een hunner tot een groter aandeel in de schulden zal zijn gehouden, dan zijn aandeel in de goederen der gemeenschap belooft.

3. Zij kunnen niet afwijken van de rechten die uit de ouderlijke macht voortspruiten, noch van de rechten die de wet aan een langstlevende echtgenoot toekent.

4. Zij kunnen niet in algemene bewoordingen bepalen dat de verhouding der echtgenoten zal worden geregeld door een buitenlandse of een afgeschafte wet.

In artikel VIII worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters E, F en G aangeduide onderdelen in plaats daarvan de letters F, G en H geplaatst.

In artikel VIII wordt voor het bij het gewijzigd ontwerp met de letter H aangeduide onderdeel in plaats daarvan de letter I geplaatst en worden in het in dit onderdeel voorgestelde artikel 1.8.1.9 in de aanhef achter „Een echtgenoot kan” ingevoegd de woorden: tegen derden.

In artikel VIII wordt na het bij het gewijzigd ontwerp met de letter H aangeduide onderdeel een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:

J. In artikel 1.8.1.10 lid 1 wordt „enig goed” vervangen door: een recht aan toonder of een zaak die geen registergoed is.

In artikel VIII worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters I, J, K, L en M aangeduide onderdelen in plaats daarvan de letters K, L, M, N en O geplaatst.

In artikel VIII worden na het bij het gewijzigd ontwerp met de letter M aangeduide onderdeel twee nieuwe onderdelen ingevoegd, luidende:

P. Na artikel 1.8.2.9 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 9a. Bij de berekening van de waarde, zowel van het stamvermogen als van het eindvermogen van een echtgenoot, blijven buiten beschouwing goederen en schulden die ook,

indien tussen de echtgenoten de wettelijke gemeenschap van goederen had bestaan, bij de verdeling daarvan niet in aanmerking zouden worden genomen.

Q. In artikel 1.8.2.11 onder *a* wordt „de ten huwelijk aan-gebrachte goederen,” vervangen door: de bij het aangaan van het deelgenootschap aanwezige goederen.

In artikel VIII wordt voor het bij het gewijzigd ontwerp met de letter N aangeduide onderdeel in plaats daarvan de letter R geplaatst.

In artikel XI wordt als eerste onderdeel ingevoegd:

A. In artikel 1.11.1.2 lid 1, tweede zin, wordt achter „ge-scheiden van tafel en bed” toegevoegd: of zij en haar overleden echtgenoot sedert de 306de dag voor de geboorte van het kind gescheiden hebben geleefd.

In het derde lid wordt „artikel 1.11.2.3 lid 2” vervangen door: artikel 1.11.2.3 lid 1.

Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende:

5. Indien het huwelijk van de moeder is ontbonden door overlijden van haar echtgenoot, vangen de in het tweede en het derde lid bedoelde termijnen niet aan voordat zijn overlijden te harer kennis is gekomen of een akte van zijn overlijden in de registers van de burgerlijke stand is opgenomen.

In artikel XI wordt voor het bij het gewijzigd ontwerp met de letter A aangeduide onderdeel in plaats daarvan de letter B geplaatst en in het in dit onderdeel voorgestelde artikel 1.11.1.5 lid 2 wordt het woord „verwekking” vervangen door: verwekker.

In artikel XI wordt voor het bij het gewijzigd ontwerp met de letter B aangeduide onderdeel in plaats daarvan de letter C geplaatst en in het in dit onderdeel voorgestelde artikel 1.11.1.8 lid 2 wordt „vijftien maanden” vervangen door: achttien maanden.

In artikel XI worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters C, D en E aangeduide onderdelen in plaats daarvan de letters D, E en F geplaatst.

In artikel XI wordt in het bij het gewijzigd ontwerp met de letter D aangeduide onderdeel voorgestelde nieuwe artikel 1.11.1.10 de laatste zinsnede van lid 2 vervangen door: met dien verstande dat de in artikel 8 lid 1 bedoelde termijn niet aanvangt voordat het overlijden van de man ter kennis van de eiser is gekomen of een akte van zijn overlijden in de registers van de burgerlijke stand is opgenomen.

In artikel XI worden na het bij het gewijzigd ontwerp met de letter E aangeduide onderdeel drie nieuwe onderdelen ingevoegd, luidende:

G. Artikel 1.11.2.1 wordt gelezen:

Artikel 1. Een natuurlijk kind wordt gewettigd, wanneer het door de echtgenoot van de moeder wordt erkend hetzij voor of staande het huwelijk, hetzij na ontbinding van het huwelijk door overlijden van de moeder.

H. Artikel 1.11.2.3 wordt gelezen:

Artikel 3. 1. Indien na de erkenning van het kind het voorgenomen huwelijk van zijn ouders door de dood van een van hen onmogelijk is geworden, kunnen aan de Koning brieven van wettiging worden verzocht. Het verzoek kan zowel door de langstlevende ouder als, na diens overlijden, door het kind worden gedaan.

2. Het verzoek om brieven van wettiging kan ook worden gedaan, indien de man die, kennis dragende van haar zwangerschap, voornemens was met de moeder te huwen, voor de geboorte van het kind is overleden zonder het te hebben erkend.

I. Artikel 1.11.2.7 lid 1 wordt gelezen:

1. De wettiging bedoeld in artikel 3 werkt van de dag waarop de brieven van wettiging zijn verleend. Wettiging door erkenning nadat het huwelijk van de ouders door overlijden van de moeder is ontbonden, werkt van de dag der erkenning.

In artikel XI wordt voor het bij het gewijzigd ontwerp met de letter F aangeduide onderdeel in plaats daarvan de letter J geplaatst.

In artikel XI wordt voor het bij het gewijzigd ontwerp met de letter G aangeduide onderdeel in plaats daarvan de letter K geplaatst en wordt aan dit onderdeel een alinea toegevoegd, luidende:

In lid 3 wordt de laatste zinsnede gelezen: mits hij de vordering niet later instelt dan drie maanden nadat hem de wettiging bij exploit is aangezegd of op andere wijze bekend is geworden.

In artikel XI wordt voor het bij het gewijzigd ontwerp met de letter H aangeduide onderdeel in plaats daarvan de letter L geplaatst.

In artikel XII wordt de aanhef van het onderdeel A:

A. In artikel 1.12.2 worden de bepalingen *a*, *d* en *f* gelezen:

In dit onderdeel wordt ingevoegd:

- a.* dat het kind op de dag van het verzoek minderjarig is;
- f.* dat op de dag van het verzoek het kind reeds meer dan twee jaren feitelijk door de adoptanten tezamen is verzorgd en opgevoed geworden en een van beiden de voogd van het kind is;

Artikel XIII onder A wordt:

A. Aan artikel 1.13.3.4 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

6. Voor de toepassing van het vorige lid wordt een stiefouder die krachtens titel 17 van dit boek verplicht is tot het verstrekken van levensonderhoud, met een ouder gelijkgesteld.

Artikel XV onder K wordt:

K. Artikel 1.15.9.1 leden 3 en 4 worden gelezen:

3. De kosten bedoeld in artikel 1.14.3.11 komen ten laste van de ouders, of — indien deze onvermogen dan wel overleden zijn — van de minderjarige zelf. Voor zover ook deze laatste onvermogen is blijven zij ten laste van de Staat.

4. Voor de toepassing van het vorige lid wordt een stiefouder die krachtens titel 17 van dit boek verplicht is tot het verstrekken van levensonderhoud, met een ouder gelijkgesteld.

Artikel XV onder L wordt:

L. Artikel 1.15.10.6 wordt gelezen:

Artikel 6. 1. De kosten die de raad voor de kindbescherming ten behoeve van de hem toevertrouwde minderjarige maakt, komen ten laste van de ouders, of — indien deze onvermogen dan wel overleden zijn — van de minderjarige zelf. Voor zover ook deze laatste onvermogen is, blijven zij ten laste van de Staat met inachtneming van de regelen dienaangaande bij algemene maatregel van bestuur te stellen.

2. Voor de toepassing van het vorige lid wordt een stiefouder die krachtens titel 17 van dit boek verplicht is tot het verstrekken van levensonderhoud, met een ouder gelijkgesteld.

In artikel XV onder M wordt tussen de voorgestelde artikelen 1.15.12.15 en 1.15.12.16 een nieuw artikel opgenomen, luidende:

Artikel 15a. 1. Aan een ouder-voogd die aangifte heeft gedaan van zijn voornemen een huwelijk aan te gaan, kan de boedelrechter opdragen binnen een bepaalde termijn een beschrijving van het vermogen van de kinderen op te maken in tegenwoordigheid van de toeziende voogd en deze beschrijving

of een afschrift daarvan ter griffie van de rechtbank in te leveren.

2. De artikelen 2, vijfde en zesde lid, 2a, 3 en 4 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel XVI onder G wordt:

G. In artikel 1.16.11 lid 2, eerste zin, wordt „de Minister” vervangen door: Onze Minister.

In artikel XVII wordt als eerste onderdeel ingevoegd:

A. In artikel 1.17.1.4 wordt achter het woord „verplicht” ingevoegd: gedurende zijn huwelijk.

In artikel XVII wordt voor het bij het gewijzigd ontwerp met de letter A aangeduide onderdeel in de plaats daarvan de letter B geplaatst.

In artikel XVII wordt na het bij het gewijzigd ontwerp met de letter A aangeduide onderdeel een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:

C. Artikel 1.17.2.1, tweede lid, wordt gelezen:

2. Gelijke verplichting bestaat voor een stiefouder in het geval van artikel 1.17.1.4.

In artikel XVII worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters B en C aangeduide onderdelen in plaats daarvan de letters D en E geplaatst.

Artikel XVIII onder B wordt:

B. Artikel 1.18.2.2 wordt gelezen:

Artikel 2. 1. Is het bestaan van een persoon onzeker en is de in het volgende lid aangegeven tijdruimte verlopen, dan kunnen belanghebbenden de rechtbank van de verlaten woonplaats of, bij gebreke van verlaten woonplaats in Nederland, de rechtbank te 's Gravenhage verzoeken dat zij hun zal gelasten de vermiste op te roepen ten einde van zijn in leven zijn te doen blijken, en dat zij, zo hiervan niet blijkt, zal verklaren dat er rechtsvermoeden van overlijden van de vermiste bestaat.

2.a. De in het vorige lid bedoelde tijdruimte belooft vijf jaren, te rekenen van het vertrek van de vermiste of de laatste tijd van zijn leven.

b. De termijn wordt verkort tot drie jaren, wanneer hij vermist wordt in verband met oorlogsomstandigheden, een natuurramp of een andere ramp.

c. De termijn wordt verkort tot een jaar, wanneer hij heeft behoord tot de bemanning of passagiers van een vaartuig waarvan gedurende die tijd geen berichten zijn binnengekomen, of wanneer hij is vermist ter gelegenheid van een noodlottige gebeurtenis aan een vaartuig of een deel van de bemanning of passagiers overkomen. In het laatste geval loopt de termijn van de dag waarop de noodlottige gebeurtenis wordt geacht te hebben plaatsgegrepen. Onder vaartuig is een luchtvaartuig begrepen.

In artikel XVIII onder D wordt in het voorgestelde artikel 1.18.2.3a het onder *a* bepaalde gelezen:

a. de volgens artikel 2 lid 2 onder *b* of *c* geldende termijn verkorten, doch tot niet minder dan zes maanden;

In artikel XVIII wordt aan het bij het gewijzigd ontwerp met de letter F aangeduide onderdeel een alinea toegevoegd, luidende:

Het achtste, oorsponkelijke zevende, lid wordt gelezen:

8. De in dit artikel genoemde verplichtingen vervallen, wanneer tien jaren zijn verlopen na de dag waarop de akte van overlijden overeenkomstig artikel 1.18.2.4 is opgemaakt.

Artikel XVIII onder H wordt:

H. Artikel 1.13.2.11 lid 1 wordt gelezen:

1. Overlegging van een overeenkomstig artikel 4 opgemaakte akte van overlijden is voor de achtergebleven echtge-

noot niet voldoende om een nieuw huwelijk aan te gaan; hij behoeft hiertoe bovendien een hem door de rechtbank op zijn verzoek verleend verlof.

In lid 2 wordt „de in artikel 2 van deze afdeling vermelde tijd” vervangen door: de in artikel 2 lid 2 of artikel 3a onder a bedoelde tijd.

Lid 4 wordt gelezen:

4. Indien de achtergebleven echtgenoot krachtens het rechterlijk verlof een nieuw huwelijk aangaat, doch de vermiste op dat ogenblik nog in leven is, wordt het huwelijk met de vermiste ontbonden door de voltrekking van het nieuwe huwelijk.

Aan artikel XVIII wordt als een nieuw onderdeel toegevoegd:

I. Aan het slot van afdeling 1.18.2 wordt een nieuw artikel opgenomen, luidende:

Artikel 11a. Indien de achtergebleven echtgenote van een vermiste met inachtneming van het vorige artikel een nieuw huwelijk is aangegaan, doch de vermiste nog in leven was na de dag die als datum van overlijden was vermeld in de overeenkomstig artikel 4 opgemaakte akte, zoals deze bij de voltrekking van het nieuwe huwelijk luidde, wordt niettemin voor de bepaling van de staat van haar kinderen die voor het nieuwe huwelijk zijn geboren, het huwelijk met de vermiste geacht te zijn ontbonden op de in die akte vermelde dag.

In hoofdstuk 2

In artikel II wordt als eerste onderdeel ingevoegd:

A. In artikel 1370 lid 2, laatste zinsnede, wordt „artikel 224, 231 en 233” vervangen door: artikel 1.8.3.1.

In artikel II worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters A, B, C, D en E aangeduide onderdelen in de plaats daarvan de letters B, C, D, E en F geplaatst.

In artikel II wordt na het bij het gewijzigd ontwerp met de letter E aangeduide onderdeel een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:

G. In artikel 1722 lid 2 vervalt „, die echter, indien aan de schenking lasten of voorwaarden zijn verbonden, zulks niet zonder machtiging van den kantonrechter mag doen”.

Lid 3 wordt gelezen:

Indien de in artikel 1.15.12.7, eerste lid onder c, bedoelde machtiging is vereist en deze wordt verleend, blijft de schenking van kracht al mocht de schenker vóór het verlenen van de machtiging zijn overleden.

In artikel II worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters F en G aangeduide onderdelen in de plaats daarvan de letters H en I geplaatst.

In artikel IV wordt in de voorgestelde eerste zin van artikel 2031 „, 1.17.3.1 lid 1” geschrapt.

In hoofdstuk 3

In artikel II onder F, tweede alinea, wordt in de voorgestelde tweede zin van artikel 125h lid 1 tussen de woorden „bekende” en „woonplaats” ingevoegd het woord: werkelijke.

Artikel III onder B wordt:

B. In artikel 479b vervallen de woorden „en de in artikel 344c van genoemd wetboek bedoelde vergoeding” en wordt: „onderhoud” vervangen door: levensonderhoud; „artikel 162, lid 2,” vervangen door: artikel 1.6.5 lid 2.

Artikel III onder D wordt:

D. In artikel 598a vervallen de woorden „en de in artikel 344c van genoemd wetboek bedoelde vergoeding” en wordt:

„onderhoud” vervangen door: levensonderhoud; „artikel 162, lid 2,” vervangen door: artikel 1.6.5 lid 2.

In artikel V wordt het voorgestelde artikel 814 lid 1 onder c: c. de eiser sedert twaalf maanden of, indien hij Nederlander is, sedert zes maanden woonplaats in Nederland heeft.

Artikel IX wordt:

Artikel IX

In artikel 870 lid 1 onder 1° vervallen de woorden „en de in artikel 344c van genoemd wetboek bedoelde vergoeding” en wordt „onderhoud” vervangen door: levensonderhoud.

In artikel XV wordt tussen het voorlaatste en het laatste onderdeel een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:

I. Artikel 982 lid 3 wordt gelezen:

De artikelen 978, vijfde lid, en 979, eerste, vierde, vijfde en zesde lid, vinden overeenkomstige toepassing.

In artikel XV wordt voor het laatste onderdeel de letter I vervangen door de letter J.

In hoofdstuk 4

In artikel V onder B wordt het voorgestelde tweede lid van artikel 61 van de Faillissementswet:

De aanbrenst van de bij huwelijkse voorwaarden buiten de gemeenschap gehouden rechten aan toonder en zaken die geen registergoederen zijn, kan slechts worden bewezen zoals bij artikel 1.8.1.9 van het Burgerlijk Wetboek ten opzichte van derden is voorgeschreven.

Aan het slot van dit hoofdstuk wordt een nieuw artikel toegevoegd, luidende:

Artikel XXXIII

De Spoorwegpensioenwet wordt als volgt gewijzigd:

A. In artikel G 6 wordt „artikel 344” vervangen door: artikel 1.17.1.3.

B. In artikel Q 6 lid 1 vervalt het woord „erkende”.

In hoofdstuk 7

In artikel II vervalt het onderdeel A.

In artikel II worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters B, C, D, E, F, G, H, I en J aangeduide onderdelen in de plaats daarvan de letters A, B, C, D, E, F, G, H en I geplaatst.

In artikel II wordt het bij het gewijzigd ontwerp met de letter K aangeduide onderdeel vervangen door:

J. In de artikelen 1.15.12.2, 15a, 18, 21 en 30 wordt in plaats van „ter griffie van de rechtbank” gelezen: ter griffie van het kantongerecht.

In artikel II worden voor de bij het gewijzigd ontwerp met de letters L, M, N, O, P en Q aangeduide onderdelen in plaats daarvan de letters K, L, M, N, O en P geplaatst.

Toelichting

De in hoofdstuk 1 van het bij de memorie van antwoord aangeboden gewijzigd ontwerp aangebrachte wijzigingen hebben bijna alle betrekking op artikelen van het nieuwe Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, die besproken zijn in het mondeling overleg van de Commissie voor Justitie met de ondergetekende op 12 september en 2 oktober 1967. De artikelsgewijze toelichting van die wijzigingen kan zich grotendeels beperken tot een verwijzing naar het verslag van dat mondeling overleg.

Enkele wijzigingen in hoofdstuk 1 betreffen enige artikelen van het nieuwe Boek 1, die in het mondeling overleg niet ter sprake zijn gekomen. Zij zijn van ondergeschikte aard. Dit

geldt ook voor de wijzigingen in hoofdstuk 2, hoofdstuk 3 — behalve die betreffende het in het mondeling overleg besproken artikel 814 Rv. —, hoofdstuk 4 en hoofdstuk 7. Deze wijzigingen hangen over het algemeen samen met de verdere inhoud van het gewijzigd ontwerp, zoals dit bij de memorie van antwoord werd aangeboden, of met de verdere inhoud van de onderhavige nota van wijzigingen.

De ondergetekende beraadt zich nog over de wenselijkheid van een overgangsbepaling als besproken in het mondeling overleg over artikel 814 Rv., die dan geplaatst zou moeten worden in hoofdstuk 6 van het ontwerp. Dat zou dan kunnen geschieden in een nota van wijzigingen, aan te bieden bij de memorie van antwoord op het voorlopig verslag van de Commissie voor Justitie over de hoofdstukken 5 en 6 van het ontwerp, welke memorie de ondergetekende hoopt binnenkort te laten volgen.

Artikel 1.5.1.4. Overeenkomstig het in het mondeling overleg besprokene bevat de thans voorgestelde tekst ten opzichte van hetgeen werd voorgesteld in het gewijzigd ontwerp de volgende wijzigingen.

Ten eerste zijn alsnog in lid 2 onder *b* en onder *c* de woorden „na de ontbinding of nietigverklaring van het vorige huwelijk” vervangen door: na de dood van haar echtgenoot.

Ten tweede is in lid 2 onder *d* het geval ingevoegd dat de vrouw en haar overleden echtgenoot waren gescheiden van tafel en bed.

Naar aanleiding van een in het mondeling overleg over de redactie van lid 2 onder *c* gemaakte opmerking heeft de ondergetekende een hoogleraar in de verloskunde en gynaecologie geraadpleegd, hetgeen tot een gewijzigde formulering van deze bepaling heeft geleid. Het vereiste dat de verklaring van de deskundige ten minste dertig dagen na het overlijden van de echtgenoot is afgegeven, wordt gesteld omdat het biologisch niet mogelijk is vóór de 20ste à 21ste dag na de aanvang der zwangerschap een graviditeit vast te stellen en deze vóór de 30ste dag met redelijke zekerheid uit te sluiten. Wordt enige maanden na het overlijden een verder gevorderde zwangerschap geconstateerd, dan bestaat de mogelijkheid dat een gespecialiseerde medicus tevens kan constateren dat deze zwangerschap pas na het overlijden is aangevangen, zodat hij toch kan verklaren dat de vrouw op enig tijdstip na het overlijden van de echtgenoot niet zwanger was.

Artikel 1.5.1.6. Dit artikel, zoals het bij de wet van 1958 is vastgesteld, houdt in dat wanneer een ouder die het gezag over de minderjarige uitoefent, huwelijkstoestemming weigert, zijn toestemming door die van de kantonrechter niet kan worden vervangen als de minderjarige een wettig kind is, doch wel als deze een natuurlijk kind is. Over de vraag of dit bij de wet van 1958 gemaakte onderscheid moet worden gehandhaafd, is uitvoerig van gedachten gewisseld in het voorlopig verslag en de memorie van antwoord over het ontwerp-Invoeringswet, alsmede in het mondeling overleg, waarin ook de vraag is gesteld of het „vetorecht” van ouders die het gezag over hun wettig kind uitoefenen wel juist is, en voorts geopperd is dit „vetorecht” te beperken tot het geval dat de ouder niet slechts rechtens het gezag uitoefent maar ook feitelijk het kind verzorgt. De ondergetekende is, het besprokene nader overwegende, tot de conclusie gekomen dat het gewenst is over dit complex van vragen het advies in te winnen van de in het mondeling overleg op enige andere punten reeds ter sprake gekomen commissie-Wiarda. Ten einde te voorkomen dat de te dezer zake geldende regeling eventueel binnen enkele jaren tweemaal verandert, verdient het de voorkeur het onderhavige artikel alsnog weer in overeenstemming te brengen met het thans geldende recht, dat in artikel 94 lid 2 onder *a* B.W. geen onderscheid maakt tussen de ouder-voogd van een natuurlijk kind en de ouder die het gezag over zijn wettig kind uitoefent.

Om deze reden heeft hij het ontwerp aangevuld met het voorstel om in artikel 1.5.1.6 lid 2 het woord „wettig” te schrappen.

Artikel 1.5.2.6. De van de zijde der Commissie van Justitie in het mondeling overleg tegen dit in 1958 vastgestelde artikel aangevoerde bezwaren heeft de ondergetekende nog eens overwogen. Van deze bezwaren heeft voor hem de doorslag gegeven de omstandigheid dat het voorschrift noodwendig algemeen luidt, maar in een zeer groot aantal gevallen de kinderen van de ouder-voogd nagenoeg geen vermogen hebben, althans niet een vermogen van zodanige omvang en samenstelling, dat bij het bereiken van de meerderjarigheid moeilijkheden zijn te vrezen als gevolg van feitelijke vermenging van hun vermogensbestanddelen met het eigen vermogen van de ouder-voogd, dat in den regel bij zijn hertrouwen is opgegaan in een gemeenschap van goederen van hem en zijn nieuwe echtgenoot.

Het ontwerp-Invoeringswet wordt daarom aangevuld met het voorstel het in 1958 vastgestelde artikel te vervangen door de bepaling dat de ambtenaar van de burgerlijke stand van de aangifte van het voorgenomen huwelijk van iemand die de voogdij heeft over kinderen uit een vorig huwelijk, onverwijld kennis moet geven aan de boedelrechter (voorschands, ingevolge artikel I onder *b* van hoofdstuk 7 van het ontwerp, de kantonrechter) van de woonplaats van die ouder-voogd. De ondergetekende stelt zich voor dat bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 1.4.7 onder *e*, zal worden bepaald dat in de akte van huwelijksaangifte melding moet worden gemaakt van de omstandigheid dat een aanstaande echtgenoot voogd over kinderen uit een vorig huwelijk is. De ambtenaar van de burgerlijke stand zal dus de aanstaande echtgenoten niet alleen moeten vragen of zij of een van hen reeds eerder gehuwd was, maar ook of degene die wil hertrouwen kinderen uit het vorige huwelijk heeft, die onder zijn voogdij staan. Van de door de ambtenaar gewaarschuwde rechter van de woonplaats van de ouder-voogd mag de nodige diligentie worden verwacht, in die zin dat hij onverwijld nagaat of op zijn griffie reeds een boedelbeschrijving of een verklaring als bedoeld in artikel 1.15.12.2a betreffende het vermogen van de kinderen berust; eventueel zal deze rechter de stukken betreffende het voogdijbewind moeten opvragen van de ambtenaar in wiens ressort de ouder-voogd tevoren heeft gewoond; men vergelijkte artikel 996a Rv., alsmede de artikelen 1.3.3, 1.15.12.15 en 1.15.12.30. Het hierna te bespreken nieuwe, in deze nota van wijzigingen opgenomen, in afdeling 1.15.12 in te voegen artikel 15a verklaart de rechter bevoegd, indien hij daartoe termen aanwezig acht, de ouder-voogd op te dragen een boedelbeschrijving van het actuele vermogen van de kinderen op te maken en ter griffie in te leveren.

Artikel 1.5.4.1. De laatste zinsneden van het in dit artikel onder *d* bepaalde dienen te vervallen, omdat zij betrekking hebben op de voorschriften van artikel 1.5.2.6, zoals dit bij de wet van 1958 werd vastgesteld.

Artikel 1.6.7a. Overeenkomstig het in het mondeling overleg besprokene wordt alsnog voorgesteld lid 1 onder *c* in die zin te wijzigen, dat het ook uitdrukkelijk noemt overeenkomsten waarbij een echtgenoot, anders dan in de uitoefening van een beroep of bedrijf, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidstelling voor een schuld van een derde verbindt, waarbij met name valt te denken aan het verschaffen van pand of hypotheek en, onder het geldende recht, aan eigendomsoverdracht tot zekerheid.

In het mondeling overleg is ook gesproken over de in het ontwerp voorgestelde vervanging in lid 1 onder *a* van „de woning die de echtgenoten tezamen bewonen of die de andere echtgenoot alleen bewoont” door „een door de echtgenoten tezamen of door de andere echtgenoot alleen bewoonde woning”. De ondergetekende meent dat dit voorstel aanbevelenswaardig is, omdat het duidelijk maakt dat de bepaling ook een tweede woonmilieu omvat. Wel is hij van mening dat de toelichting van dit voorstel enige precisering behoeft.

Zoals het artikel in 1958, conform het geldende artikel 164a B.W., is vastgesteld, maakt het — behalve van het meest voorkomende geval dat er slechts één woning is die door de echt-

genoten tezamen wordt bewoond — ook reeds uitdrukkelijk melding van een woning die de andere echtgenoot (dan de gene onder wiens bestuur het huis rechtens staat) alleen bewoont.

In het mondeling overleg is ter sprake gekomen het geval dat een echtpaar twee woningen als zodanig in gebruik heeft doordat de man een woning behoeft in de plaats waar hij zijn werk heeft, terwijl de vrouw, b.v. met het oog op haar gezondheid of die van de kinderen, een woning elders behoeft. De gang van zaken is dan in den regel dat de man zich op zaterdag en zondag bij zijn gezin voegt en ook wel omgekeerd de vrouw dikwijls in eerstgenoemde woning verblijft. In zo'n geval kan men moeilijk zeggen dat de man eerstgenoemde woning alleen bewoont en de vrouw de andere woning. De twee woningen samen vormen het woonmilieu van het echtpaar. Hetzelfde geldt voor het geval dat het hele gezin regelmatig op werkdagen in de ene woning, op zaterdag en zondag in den regel in de andere woning verblijft. Ook in dit geval heeft het echtpaar twee woningen die tezamen hun woonmilieu uitmaken en de ondergetekende acht het redelijk dat niet de ene echtgenoot bevoegd is zonder toestemming van de andere het weekendhuis te vervreemden enz.

Daarentegen is naar de mening van de ondergetekende het vakantiehuis in de memorie van toelichting ten onrechte genoemd. Een vakantiehuis is zijns inziens als zodanig niet als een woning in de zin van dit artikel te beschouwen. Om de enkele reden dat het gezin er min of meer regelmatig de vakantietijd doorbrengt, valt het niet tot het woonmilieu van de echtgenoten te rekenen; veelal is het tevens bestemd om buiten de vakanties die het gezin er zelf doorbrengt, te worden verhuurd aan derden.

Artikel 1.6.9c. In het mondeling overleg is tegen dit bij het ontwerp-Invoeringswet voorgestelde artikel ingebracht dat het een beroep op artikel 1.6.7a lid 1 onder a zou afsnijden, wanneer de vrouw na scheiding van tafel en bed is blijven wonen in een ten name van de man gehuurd huis en de man de huur opzegt. De ondergetekende heeft hierop geantwoord dat het zeer twijfelachtig is of het geldende artikel 164a lid 1 onder a B.W. waaraan deze bepaling is ontleend, in tegenstelling tot andere bepalingen van de zesde titel van het geldende eerste boek — in welke titel een aan het onderhavige beantwoordend artikel niet voorkomt —, ook na scheiding van tafel en bed geldt. Hij heeft er voorts op gewezen dat overeenkomstige moeilijkheden zich na echtscheiding voordoen en dat zijns inziens een regeling hiervan behoort te worden opgenomen in het in voorbereiding zijnde ontwerp tot algehele herziening van het recht betreffende echtscheiding en scheiding van tafel en bed. Hierbij aanknopende is toen van de zijde der Commissie gesteld dat het juister is daarop dan niet door een voorstel tot opneming van het onderhavige artikel vooruit te lopen. Met dit laatste standpunt kan de ondergetekende zich bij nadere overweging verenigen; derhalve heeft hij dit voorstel uit het ontwerp geschrapt.

Artikel 1.8.1.4. Men zie het verslag van het mondeling overleg bij dit artikel onder I.

Artikel 1.8.1.5. Hier zij eveneens verwezen naar het verslag van het mondeling overleg. Ook bij nadere overweging acht de ondergetekende het juist dat in het geldende, bij de wet van 14 juni 1956, *Srb.* 343, vastgestelde artikel 204 lid 1 B.W., waaraan het onderhavige artikel beantwoordt, is bepaald dat staande huwelijk geen huwelijkse voorwaarden kunnen worden gemaakt of gewijzigd, voordat enige tijd na de huwelijksvoltrekking is verlopen. Aan de daarvoor in de toelichting van prof. Meijers en in het mondeling overleg aangevoerde redenen wordt evenwel niet tekort gedaan, wanneer de te dezer zake gestelde termijn van drie jaren wordt ingekrompen, met het oog op het van de zijde der Commissie aangevoerde bezwaar dat al binnen die betrekkelijk lange termijn een ingrijpende verandering van omstandigheden wijziging van het huwelijksgoederenregiem gewenst kan maken. Hij heeft daar-

om het in het mondeling overleg van de zijde der Commissie gedane voorstel om de termijn tot één jaar te verkorten, overgenomen.

Artikel 1.8.1.5b. Men zie het verslag van het mondeling overleg bij dit artikel.

Artikel 1.8.1.6. In het bij het ontwerp voorgestelde nieuwe lid 2 en in de daarop volgende leden wordt, overeenkomstig het in het mondeling overleg besprokene, „mogen niet” door „kunnen niet” vervangen ter verduidelijking dat de sanctie nietigheid is, hetgeen trouwens ook al volgt uit het eerste lid van dit artikel.

Artikel 1.8.1.9. Wat de aangebrachte wijziging betreft zij verwezen naar het verslag van het mondeling overleg. Men zie ook het praeadvies van Soons voor de Broederschap der Notarissen in Nederland (1966) blz. 119—123.

In het mondeling overleg is van de zijde der Commissie nog gevraagd of de ondergetekende nader zou kunnen aangeven aan welke eisen de in het artikel bedoelde „globale omschrijving” moet voldoen. Hij merkt op dat noch in de tekst, noch in de memorie van toelichting de term „globale omschrijving” is gebezigd. Het lijkt hem ongewenst aan de gegeven toelichting nog eens een parafrase te gaan toevoegen; de in de toelichting gegeven voorbeelden geven zijns inziens een genoegzaam beeld van de eisen, waaraan de opgave in de akte of de daaraan vastgehechte beschrijving van de aanbrenge ten minste moet voldoen, wil men kunnen zeggen dat een bepaalde zaak daarin is vermeld.

Artikel 1.8.1.10. Men zie het verslag van het mondeling overleg bij dit artikel.

Artikel 1.8.2.9a. Dit nieuwe artikel stelt buiten twijfel dat goederen en schulden die overeenkomstig artikel 1.7.1.2 lid 3 of krachtens een uiterste wilsbeschikking of beding als bedoeld in lid 1 van dat artikel bij de verdeling van een wettelijke gemeenschap van goederen in het geheel niet — ook niet wat hun waarde betreft — in aanmerking zouden worden genomen, in geval van wettelijk deelgenootschap eveneens buiten beschouwing blijven, en bij de berekening van het stamvermogen en bij die van het eindvermogen. Verwezen zij naar het verslag van het mondeling overleg bij de artikelen 1.8.2.8 en 9 en bij afdeling 1.8.2 sub II.

Te dezer plaatse moge de ondergetekende nog nader ingaan op de in het verslag van het mondeling overleg bij afdeling 1.8.2 sub I vermelde vraag, of de beperkte gemeenschappen, met name die van vruchten en inkomsten en van winst en verlies, blijkens de opneming van de daarvoor gegeven regels in afdeling 1.8.1 niet al te zeer als ondergeschikt aan de algemene gemeenschap van goederen worden beschouwd. Ook bij nadere overweging is hij van mening dat de plaatsing van deze regels past in de opzet van genoemde afdeling. Uitgangspunt is dat partijen, met inachtneming van het in de artikelen 1.8.1.1-6 bepaalde, vrij zijn bij huwelijkse voorwaarden af te wijken van de in titel 1.7 gegeven regels, geldende voor de zowel extern als intern werkende algemene gemeenschap van goederen, die krachtens artikel 1.7.1.1 tussen echtgenoten van rechtswege bestaat voor zover daarvan niet bij huwelijkse voorwaarden is afgeweken. Partijen kunnen dus elke gemeenschap van goederen uitsluiten; zij kunnen ook de wettelijke op elke door hen gewenste wijze beperken. Dit laatste is in artikel 1.8.1.7a uitgewerkt in die zin, dat de bepalingen van titel 1.7 ook dan van toepassing zijn, voor zover daarvan niet uitdrukkelijk of door de aard der bij de huwelijkse voorwaarden gemaakte bedingen is afgeweken. In onmiddellijke aansluiting aan deze regel geeft afdeling 1.8.1 een tweetal voorbeelden van beperkte gemeenschappen, bepalende dat wanneer partijen gemeenschap van vruchten en inkomsten of van winst en verlies zijn overeengekomen, de artikelen 1.8.1.7b-7f resp. artikel 1.8.1.7g als aanvullingen op titel 1.7 gelden, weder voor zover van die artikelen niet uitdrukkelijk of door de aard der

bedingen is afgeweken. Genoemde artikelen worden gevolgd door nog een drietal, de artikelen 1.8.1.8-10, die zowel bij beperkte gemeenschappen, ook die van vruchten en inkomsten en van winst en verlies, als bij uitsluiting van elke gemeenschap gelden. Dit geheel van bepalingen is — op artikel 1.8.1.8 na dat slechts naar afdeling 1.8.2 verwijst — niet alleen van belang voor de onderlinge verhouding der echtgenoten, de interne werking van de huwelijksvoorwaarden, maar ook, en niet minder, voor hun verhouding jegens derden, de externe werking van het huwelijksgoederenregiem. Daarentegen heeft het in afdeling 2 van titel 1.8 geregelde deelgenootschap alleen betrekking op de onderlinge verhouding der echtgenoten.

Artikel 1.8.2.11. Zie het verslag van het mondeling overleg bij dit artikel.

Artikel 1.11.1.2. In het mondeling overleg met de Commissie voor Justitie heeft de ondergetekende toegezegd in het ontwerp een voorstel op te nemen om artikel 1.11.1.2 lid 1, tweede zin, aan te vullen met het geval dat de echtgenoten gedurende de laatste 306 dagen van hun door het overlijden van de man ontbonden huwelijk gescheiden hebben geleefd. Hieraan lag de gedachtengang ten grondslag dat het in dat geval, evenals in het geval dat de echtgenoten van tafel en bed gescheiden waren, in zeer hoge mate onwaarschijnlijk is dat het kind door de echtgenoot was verwekt. Maar dit laatste geldt evenzeer wanneer de verbreking van de samenleving der echtgenoten weliswaar pas later dan 306 dagen voor het overlijden van de man, doch ten minste 307 dagen voor de geboortedag van het kind was ingetreden. Het bij de nota van wijzigingen opgenomen voorstel tot aanvulling van artikel 1.11.1.2 lid 1 omvat mede laatstgenoemde situatie.

De vervanging in artikel 1.11.1.2 lid 3 van de aanhaling van artikel 1.11.2.3 lid 2 door die van artikel 1.11.2.3 lid 1 vindt zijn verklaring in de hierna te bespreken wijziging van artikel 1.11.2.3.

Het nieuwe lid 5 heeft betrekking op het geval dat het huwelijk van de moeder door de dood van haar echtgenoot is ontbonden en de echtgenoten hetzij van tafel en bed gescheiden waren, hetzij sedert de 306de dag van voor de geboorte van het kind gescheiden hebben geleefd. Onder deze omstandigheden is het zeer wel mogelijk dat de moeder het overlijden van haar echtgenoot pas veel later, eventueel pas geruime tijd na de geboorte van het kind verneemt. In het laatste geval zouden dan inmiddels de in de leden 2 en 3 gestelde termijnen van een jaar, lopende van de geboortedag van het kind, reeds gedeeltelijk of zelfs geheel verstreken zijn. Dit zal zich licht voordoen, wanneer van de dood van de man, nadat deze vermoedelijk overleden is verklaard, een overlijdensakte overeenkomstig artikel 1.18.2.4 wordt opgemaakt. Het kan zich ook voordoen wanneer de man in het buitenland is overleden en daar ter plaatse een overlijdensakte is opgemaakt. In deze impasse voorziet het nieuwe lid 5 op een zelfde wijze als de bij deze nota van wijzigingen voorgestelde nieuwe laatste zinsnede van artikel 1.11.1.10 lid 2 ten behoeve van een afstammeling of ouder van de man die door diens overlijden krachtens artikel 1.11.1.10 lid 1 bevoegd is geworden, een ontkenningsvordering in te stellen.

Artikel 1.11.1.5. De vervanging in lid 2 van het woord „verwekking” door „verwekker” beantwoordt aan een door de Commissie in het mondeling overleg uitgesproken wens; zie het verslag van het overleg bij dit artikel onder III.

Artikel 1.11.1.8. Zie het verslag van het mondeling overleg bij dit artikel.

Artikel 1.11.1.10. Voor de meeste gevallen was de oorspronkelijk voorgestelde laatste zinsnede van het tweede lid van dit nieuwe artikel ruim voldoende en maakt de thans aangebrachte wijziging nauwelijks enig verschil, omdat de afstammeling of de ouder het overlijden van de man, waardoor hij bevoegd wordt de ontkenningsvordering in te stellen, in den regel zeer spoedig verneemt of althans binnen enkele dagen een overlijdensakte overeenkomstig artikel 1.4.2b wordt opgemaakt. De

wijziging is echter nodig voor het geval dat de man vermoedelijk overleden wordt verklaard en een overlijdensakte overeenkomstig artikel 1.18.2.4 wordt opgemaakt; dit geschiedt immers pas geruime tijd na de in die akte vermeld wordende overlijdensdatum. De wijziging kan ook van belang zijn in geval de man in het buitenland is overleden en aldaar een overlijdensakte is opgemaakt, in welk geval het zeer wel mogelijk is dat binnen zes maanden daarna noch het overlijden ter kennis van de afstammeling of ouder komt, noch die akte in de Nederlandse registers van de burgerlijke stand wordt ingeschreven.

Artikel 1.11.2.1. Zoals dit artikel in 1958 is vastgesteld, bepaalt het dat een natuurlijk kind door het huwelijk van zijn ouders van rechtswege wordt gewettigd, indien het voor of op de dag van de huwelijksvoltrekking is erkend. Voor het geval van erkenning na de dag der huwelijksvoltrekking vereist het in 1958 vastgestelde artikel 1.11.2.3 lid 1 brieven van wettiging. In het mondeling overleg van de Commissie voor Justitie met de ondergetekende heeft hij zich bereid verklaard in het ontwerp alsnog een voorstel op te nemen om laatstgenoemde bepaling te vervangen door een uitbreiding van de regel van artikel 1.11.2.1 tot erkenning na de huwelijksdag.

Daarbij valt in de eerste plaats te denken aan erkenning door de echtgenoot van de moeder staande huwelijk. Deze erkenning zal dus eveneens tot gevolg hebben dat het kind van rechtswege wordt gewettigd — dus zonder dat hiertoe brieven van wettiging behoeven te worden gevraagd en verkregen — en wel, ingevolge artikel 1.11.2.5 lid 1, te rekenen van de huwelijksvoltrekking. Het in 1958 vastgestelde artikel 1.11.2.3 lid 1, tweede zin, laat echter ook toe dat de brieven van wettiging nog na het overlijden van een der ouders worden gevraagd door de langstlevende en maakt daarbij geen uitzondering voor het geval dat de erkenning pas heeft plaats gevonden na de ontbinding van het huwelijk door het overlijden van de moeder. Het komt de ondergetekende juist voor ook dit geval in de herziene tekst van artikel 1.11.2.1 te begrijpen. In dit bijzondere geval, dat door artikel 1.11.2.5 niet bestreken wordt, zal de wettiging slechts werken van de dag waarop de erkenning is gedaan en niet terugwerken tot de dag van de huwelijksvoltrekking, evenmin als een wettiging bij brieven van wettiging, verleend overeenkomstig de overblijvende bepalingen van artikel 1.11.2.3.

Artikel 1.11.2.3. Voorgesteld wordt het in 1958 vastgestelde eerste lid te schrappen wegens de zojuist besproken uitbreiding van artikel 1.11.2.1. Deze schrapping maakt een redactiewijziging van de in het oorspronkelijke tweede lid voorkomende bepalingen nodig, waarbij zij duidelijkheidshalve over twee leden, de nieuwe leden 1 en 2, worden verdeeld.

Artikel 1.11.2.7. In de gewijzigde tekst van dit artikel wordt overzichtelijkheidshalve ook het hierboven besproken geval vermeld dat de erkenning niet voor of staande het huwelijk van de ouders geschiedt — in welke gevallen artikel 1.11.2.5 toepasselijk is — maar de man hiertoe pas overgaat na ontbinding van hun huwelijk door overlijden van de moeder.

Artikel 1.11.3.4a. In het mondeling overleg is bij artikel 1.11.1.2 de wenselijkheid besproken, te bepalen dat de door de moeder afgelegde verklaring aan de vroegere echtgenoot wordt betekend, ten einde te voorkomen dat de in artikel 1.11.3.4a lid 3 gestelde termijn van drie maanden verloopt, terwijl de vroegere echtgenoot geen kennis droeg van de door de moeder afgelegde verklaring, de erkenning en de wettiging; zie het verslag van het mondeling overleg bij artikel 1.11.1.2 onder III. De beste oplossing is naar de mening van de ondergetekende artikel 1.11.3.4a lid 3 in die zin te wijzigen, dat de vroegere echtgenoot de vordering tot vernietiging van de erkenning niet later kan instellen dan drie maanden nadat hem de wettiging bij exploit is aangezegd of op andere wijze bekend is geworden.

Artikel 1.12.2. Aan de reeds voorgestelde wijziging van het in dit artikel onder *d* bepaalde wordt alsnog een voorstel tot wijziging van het aldaar onder *a* bepaalde toegevoegd. Deze wijziging stemt overeen met het onlangs ingediende ontwerp

van wet 9385 tot wijziging van de gelijklopende bepaling van het geldende artikel 344k onder a B.W. Te dezer zake moge worden verwezen naar de memorie van toelichting bij dat wetsontwerp.

In de derde plaats wordt alsnog een wijziging voorgesteld van de bepaling onder f. Het onderhavige artikel bepaalt hier, conform het geldende artikel 344k, dat een der voorwaarden voor het uitspreken van adoptie is dat op de dag van indiening van het daartoe strekkende verzoek het kind reeds meer dan drie jaren feitelijk door de adoptanten tezamen is verzorgd en opgevoed geworden. Deze voorwaarde geldt ook wanneer het verzoek overeenkomstig artikel 1.12.1 lid 3 (artikel 344j lid 3 B.W.) na het overlijden van een der echtgenoten door de langstlevende wordt gedaan. Mede met het oog hierop is in het voorlopig verslag de vraag gesteld, of het niet gewenst zou zijn de onder f voorkomende termijn van drie jaren te verkorten tot een jaar. In de memorie van antwoord is meegedeeld dat de aandacht van de commissie-Wiarda op het vraagstuk was gevestigd. In het mondeling overleg is het opnieuw besproken en aan het slot van deze nadere discussie heeft de ondergetekende toegezegd de commissie-Wiarda te zullen verzoeken over dit vraagstuk zo mogelijk een interim-rapport uit te brengen. Hij is genoemde commissie erkentelijk dat zij op zeer korte termijn aan het verzoek heeft willen voldoen. Een afschrift van haar interim-rapport, gedateerd 6 november 1967, zal hij aan de Voorzitter van de Tweede Kamer aanbieden, met verzoek het ter griffie te willen neerleggen, ter inzage voor de leden van de Kamer.

De slotsom van het rapport luidt dat het aanbeveling verdient de termijn van drie jaren van artikel 1.12.2 onder f te verkorten tot twee jaren, alsmede dat het niet raadzaam zou zijn daarnaast nog een bijzondere bepaling op te nemen voor het in artikel 1.12.1 lid 3 bedoelde geval. De ondergetekende kan zich met deze conclusies en de motivering daarvan in het rapport verenigen.

Een der grondslagen van de geldende, in het nieuwe Boek 1 overgenomen regeling is dat een verzoek tot het uitspreken van adoptie alleen kan worden toegewezen, indien deze, zowel uit het oogpunt van verbreking van de banden met de ouders als uit het oogpunt van bevestiging van de banden met de adoptanten, in het kennelijk belang van het kind is (artikel 1.12.1 lid 2, artikel 344j lid 2 B.W.). Het verzoek behoort dus niet eerder te worden gedaan dan op het tijdstip waarop door onderzoek van de omstandigheden van het concrete geval met redelijke zekerheid kan worden beoordeeld of dit aan genoemde dubbele eis voldoet. Een termijn van één jaar gezamenlijke feitelijke verzorging en opvoeding door de adoptanten zou — in het bijzonder met betrekking tot wat oudere, maar ook wanneer het om nog zeer jonge pleegkinderen gaat — te kort zijn om een oordeel te kunnen vormen over de vraag of het kind in het pleeggezin zozeer is ingegroeid, dat het daar duurzaam op zijn plaats is. De onherroepelijkheid van de uit te spreken adoptie voor de gehele duur van de minderjarigheid van het kind vereist redelijke zekerheid dat de situatie in het pleeggezin, beschouwd en van de kant van het kind en van de kant van de pleegouders, is geconsolideerd. Wel kan de ondergetekende zich verenigen met een verkorting van de wettelijke termijn die vóór de indiening van het verzoek moet zijn vervuld, tot twee jaren. Hij vertrouwt dat een termijn van twee jaren in de praktijk voldoende zal blijken te zijn om in de meeste gevallen te kunnen beoordelen of het kind in het pleeggezin op zijn plaats is en de pleegouders ook de verdere verzorging en opvoeding zullen aankunnen. Acht de rechter deze tijd in een gegeven geval te kort, dan kan hij de zaak aanhouden, in afwachting van een nader rapport van de raad voor de kindbescherming.

Verkorting tot twee jaren van de in artikel 1.12.2 onder f gestelde termijn vermindert de behoefte aan een bijzondere regeling voor het geval dat het adoptieverzoek wordt gedaan door de langstlevende echtgenoot nadat de andere pleegouder is overleden. Uiteraard zou ook een verder gaande verkorting,

speciaal voor dit geval, van de wettelijk vereiste tijd van gezamenlijke verzorging en opvoeding door de adoptanten de mogelijkheid niet uitsluiten, dat een voorgenomen verzoek tot adoptie geen doorgang kan vinden doordat een der pleegouders ontijdig komt te overlijden. Maar ook afgezien daarvan zou zij naar de mening van de ondergetekende bezwaarlijk zijn te verenigen met de uitgangspunten van de geldende regeling.

Deze uitgangspunten zijn ten eerste dat adoptie slechts kan geschieden door een echtpaar, opdat het kind zo goed mogelijk er verzekerd van kan zijn dat het in een volledig gezin wordt opgevoed; en ten tweede dat, indien niettemin nog adoptie wordt uitgesproken na het overlijden van een der echtgenoten, toch beiden worden aangemerkt als adoptanten, zodat het kind ook jegens de bloed- en aanverwanten van de overleden adoptant als diens kind wordt aangemerkt. Het uitspreken van adoptie na het overlijden van een der adoptanten is slechts verantwoord, wanneer met redelijke zekerheid het oordeel kan worden gevormd, dat nog bij diens leven het pleeggezin reeds was geconsolideerd in de hierboven bedoelde zin. Daarbij valt in de eerste plaats te denken aan de mogelijkheid dat het verzoek reeds door beide echtgenoten tezamen was ingediend en een van hen hangende de procedure komt te overlijden. De geldende wet is al een stap verder gegaan door nog de indiening mogelijk te maken van een verzoek dat reeds door beide echtgenoten had kunnen zijn gedaan, maar nog niet daadwerkelijk was ingediend.

Een nog verder gaande afwijking van eerstgenoemd uitgangspunt, in die zin dat nu ook afbreuk wordt gedaan aan het meergenoemde consolidatievereiste, zou met het stelsel van onze adoptieregeling en de grondgedachten daarvan, niet verenigbaar zijn en ook overigens naar de mening van de ondergetekende bezwaarlijk zijn. Met name valt hier te denken aan het vereiste dat beide echtgenoten na de minimum-periode van twee jaren gezamenlijke verzorging en opvoeding tot de stellige overtuiging zijn gekomen dat zij beiden het ouderschap duurzaam kunnen en willen aanvaarden.

Artikel 1.13.3.4. Voor een toelichting op de gewijzigde redactie moge worden verwezen naar de hierna volgende toelichting bij artikel 1.17.1.4.

Artikel 1.15.9.1. Voor een toelichting op de gewijzigde redactie wordt eveneens verwezen naar de hierna volgende toelichting bij artikel 1.17.1.4.

Artikel 1.15.10.6. Ook hier moge worden verwezen naar de toelichting bij artikel 1.17.1.4.

Artikel 1.15.12.15a. De opneming van dit nieuwe artikel kwam hierboven bij artikel 1.5.2.6 reeds ter sprake. Het stelt de boedelrechter (voorlopig nog, ingevolge artikel I van hoofdstuk 7 van het ontwerp, de kantonrechter) van de woonplaats van de ouder-voogd die aangifte heeft gedaan van zijn voornemen in het huwelijk te treden, in de gelegenheid aan de ouder-voogd op te dragen een boedelbeschrijving van het vermogen van zijn onder zijn voogdij staande kinderen op te maken en ter griffie in te leveren, ook al heeft hij, wellicht echter reeds verscheidene jaren geleden, bij het begin van de voogdij een boedelbeschrijving opgemaakt en ingeleverd overeenkomstig artikel 1.15.12.2.

De bepaling van de termijn waarbinnen de ouder-voogd aan de hem opgelegde verplichting moet voldoen wordt, evenals het opleggen van deze verplichting, aan het beleid van de rechter overgelaten. In vele gevallen zal het niet mogelijk zijn te verlangen dat de verplichting nog vóór de voltrekking van het huwelijk wordt vervuld; zelfs zal menigmaal het huwelijk reeds voltrokken zijn voordat de verplichting wordt opgelegd, maar in ieder geval brengt de strekking van het nieuwe voorschrift mede dat de boedelbeschrijving die de rechter krachtens dit artikel verlangt, zo spoedig mogelijk wordt opgemaakt en ingeleverd.

Het tweede lid spreekt voor zichzelf. De artikelen 1.15.12.25 onder b, 27 en 28 zullen rechtstreeks van toepassing zijn, mocht de ouder-voogd verzuimen aan de opdracht te voldoen

1) Nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

of de toeziende voogd in gebreke blijven zijn medewerking te verlenen.

Artikel 1.16.11. De in onderdeel G van artikel XVI van hoofdstuk 1 aangebrachte wijziging strekt slechts tot verbetering van een daar ter plaatse in het ontwerp en het gewijzigd ontwerp voorkomende misstelling; ten rechte betreft dit onderdeel niet het eerste doch het tweede lid van artikel 1.16.11.

Artikel 1.17.1.4. Naar aanleiding van de daaromtrent in het mondeling overleg van de zijde der Commissie gestelde vragen heeft de ondergetekende de alimentatieplicht van stiefouders jegens hun minderjarige stiefkinderen nader overwogen.

In tegenstelling tot het geldende eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, dat in het geheel geen wettelijke alimentatieplicht jegens stiefkinderen kent, wordt in het nieuwe Boek 1 de morele plicht van een stiefouder om zich de bekostiging van hun verzorging en opvoeding aan te trekken, versterkt tot een wettelijke verplichting ingeval aan twee voorwaarden voldaan is. In de eerste plaats moet het huwelijk met de ouder, op wie als zodanig de plicht rust om die kinderen te verzorgen en op te voeden, nog bestaan; aldus ook de laatste alinea van Meijers' toelichting bij dit artikel. De tweede voorwaarde is dat de kinderen tot het gezin van de stiefouder behoren. Onder deze twee voorwaarden stelt het nieuwe Boek 1 hem in het onderhavige artikel, uitgewerkt in artikel 1.17.2.1 lid 2, financieel mede verantwoordelijk voor de verzorging en opvoeding van de kinderen. Deze verplichting eindigt als wettelijke verplichting, wanneer een van beide voorwaarden wegvalt. Voor het geval dat het huwelijk van de stiefouder met de ouder van de kinderen wordt ontbonden, brengt de tekst van genoemde artikelen dit tot uitdrukking door te spreken van „de kinderen van zijn echtgenoot”, onderscheidenlijk van „de kinderen van de andere echtgenoot”.

De ondergetekende acht deze opzet juist en zou van deze nieuwe wettelijke verplichting thans noch beperking, noch uitbreiding willen voorstellen. Wel acht hij het — met het oog op de regel van artikel 1.1.2a lid 3, dat de aanverwantschap zelf door de ontbinding van het huwelijk niet wordt opgeheven — gewenst de eerste der besproken voorwaarden in de tekst van de wet nog wat te verduidelijken. Men vergelijkte in dit verband ook artikel 1.17.1.5. Daartoe wordt bij deze nota van wijziging alsnog voorgesteld in artikel 1.17.1.4 de woorden „gedurende zijn huwelijk” in te voegen. Wat artikel 1.17.2.1 lid 2 betreft, zie men het hierna bij dat artikel aangekende.

In deze nota van wijzigingen worden ook de in het gewijzigd ontwerp voorgestelde redacties van de artikelen 1.13.3.4 lid 6, 1.15.9.1 leden 3 en 4 en 1.15.10.6 herzien, ten einde in deze bepalingen duidelijker bij eerstgenoemde artikelen aan te sluiten en in hun formulering ook onderling meer met elkander in overeenstemming te brengen.

De ondergetekende heeft voorts overwogen of het gewenst zou zijn te bepalen dat de wettelijke alimentatieplicht van een stiefouder subsidiair is aan die van de ouders. Hij meent dat dit geen aanbeveling verdient. Subsidiariteit zou het nadeel hebben dat steeds gesteld en eventueel bewezen zou moeten worden dat de ouders niet in staat zijn de verzorging en opvoeding te bekostigen. Men zie ook de toelichting van prof. Meijers bij artikel 1.17.1.7, tweede lid. Het stelsel dat de verplichtingen in beginsel van gelijke rang zijn, heeft het voordeel dat de rechter van geval tot geval kan beoordelen in hoeverre de stiefouder naast de ouders tot bijdragen verplicht is. Verscheidene omstandigheden kunnen daarbij van belang zijn. Een der factoren die de rechter overeenkomstig artikel 1.17.1.7 lid 2 in aanmerking zal nemen, is dat tussen de minderjarige en zijn ouders een nauwere verwantschap bestaat dan tussen de minderjarige en zijn stiefouder. De wetgever kan echter niet alle omstandigheden in rekening brengen en titel 1.17 geeft dan ook voor geen enkel geval een bepaalde rangorde van alimentatieplichtige bloed- en aanverwanten aan.

Artikel 1.17.2.1. Daar artikel 1.17.1.4 reeds de voorwaarden aangeeft, waaronder een stiefouder alimentatieplichtig kan zijn, wordt in dit opzicht in het herziene tweede lid van het onderhavige artikel eenvoudigheidshalve volstaan met een verwijzing naar eerstgenoemd artikel.

Artikelen 1.18.2.2 en 3a. In het mondeling overleg met de Commissie voor Justitie heeft de ondergetekende aangekondigd zich nader te zullen beraden over de in deze artikelen voorkomende termijnbepalingen en het in eerstgenoemd artikel gemaakte onderscheid tussen verschillende soorten rampen. Hij moge vooropstellen dat volgens artikel 1.4.2b lid 1, evenals volgens het geldende artikel 50 B.W., voor het opmaken van een overlijdensakte — die ten aanzien van een ieder bewijst dat op de plaats, de dag en het uur, in de akte vermeld, de daarin genoemde persoon is overleden — vereist is dat aangifte wordt gedaan door iemand die van het overlijden uit eigen wetenschap kennis draagt. Een aangever kan uit eigen wetenschap van het overlijden van B (de betrokkene) kennis dragen doordat hij bij het overlijden aanwezig was, wetende dat de overledene B was, of doordat hij het als lijk van B geïdentificeerde stoffelijk overschot heeft gezien. Meestal vallen beide redenen van wetenschap samen. Het komt ook veel voor dat bij het overlijden niemand aanwezig was maar wel de tweede reden van wetenschap aanwezig is; hierbij valt te bedenken dat ook wanneer slechts geringe en op het eerste gezicht onherkenbare overblijfselen worden aangetroffen, veelal nog identificatie mogelijk is. Het omgekeerde geval is ook geenszins ondenkbaar; als voorbeeld kan worden genoemd dat de aangever een hem bekende persoon voor zijn ogen heeft zien verdrinken in zo diep of snel stromend water dat het alleszins verklaarbaar is dat men het lijk niet heeft kunnen terugvinden. In al deze gevallen staat in het stelsel der wet het overlijden rechtens vast. Voor de uitzonderingsgevallen, dat er zich geen aangever met eigen wetenschap voordoet, wijst afdeling 1.18.2, evenals de tweede afdeling van de negentiende titel van het geldende eerste boek, de weg tot verkrijging van een rechterlijke vaststelling dat er rechtsvermoeden van overlijden bestaat. In het stelsel van het nieuwe Boek 1, anders dan het geldende eerste boek, leidt deze rechterlijke vaststelling ingevolge artikel 1.18.2.4 alsnog tot het opmaken van een overlijdensakte die — behoudens het in de artikelen 5 en volgende van deze afdeling bepaalde — dezelfde bewijskracht heeft als een normale, overeenkomstig artikel 1.4.2b tot stand gekomen overlijdensakte.

Evenals volgens het geldende eerste boek kan de procedure tot het verkrijgen van genoemde rechterlijke vaststelling pas na verloop van een zekere termijn worden ingeleid. De geldende wetgeving stelt hiervoor vaste wettelijke termijnen, variërend voor verschillende gevallen van 10 tot 1 jaar. Ook het gewijzigd ontwerp Invoeringswet stelt in artikel 1.18.2.2 lid 2 onder *a*, *b* en *c* voor onderscheidene rubrieken van gevallen wettelijke termijnen, namelijk van 5, 3 of 1 jaar, maar in tegenstelling tot de geldende wetgeving zijn dit geen vaste doch slechts *maximum*-termijnen. Immers, artikel 1.18.2.3a onder *a* van het gewijzigd ontwerp verklaarde de rechter bevoegd de termijnen van artikel 1.18.2.2 lid 2 onder *a* en *b*, die langer zijn dan een jaar, terug te brengen tot ten minste een jaar, wanneer hij in gemoede overtuigd is dat de vermiste ten gevolge van een welbewezen ramp is overleden.

Maximum-termijnen, korter dan 5 jaar, namelijk van 3 of 1 jaar kent het gewijzigd ontwerp slechts bij vermissing in verband met oorlogsomstandigheden of een natuurramp, respectievelijk een welbewezen of te veronderstellen ramp tijdens een scheeps- of luchtreis. Voor laatstgenoemde rubriek is de maximum-termijn op één jaar gesteld, omdat er, althans in de meeste gevallen, een lijst van opvarenden is die het in hoge mate waarschijnlijk maakt dat de betrokkene daartoe inderdaad behoorde. Voor het geval van een natuurramp is als maximum een termijn van 3 jaren aangehouden, omdat de waarschijnlijkheid dat de vermiste zich ter plaatse van de ramp bevond bij gebreke van een dergelijk gegeven geringer is; zie de toelichting van prof. Meijers bij artikel 1.18.2.2. De ondergetekende meent

het hier genoemde onderscheid dan ook te moeten handhaven, vooropgesteld dat het volgens het ontwerp Invoeringswet slechts gaat om een wettelijke maximum-termijn. Hij meent echter dat er geen afdoende reden is artikel 1.18.2.2 onder *b* beperkt te houden tot vermissing in verband met oorlogsomstandigheden of een natuurramp. In de nota van wijzigingen heeft hij deze bepaling alsnog uitgebreid tot alle rampen die niet onder de bepaling *c* vallen.

Overzichtelijkheidshalve is in de nota van wijzigingen de gehele tekst van artikel 1.18.2.2 opgenomen, ofschoon het eerste lid daarvan niet nader wordt gewijzigd (behoudens de verbetering van een in het ontwerp en het gewijzigd ontwerp voorkomende drukfout).

Wat de minimum-termijn betreft, die bij het ontwerp-Invoeringswet in artikel 1.18.2.3a op een jaar werd gesteld, merkt de ondergetekende het volgende op. Van een wettelijk minimum kan zijns inziens, ook voor rampgevallen, de wetgever bezwaarlijk afzien, gegeven het uitgangspunt dat het gaat om de verkrijging van een overlijdensakte van een persoon wiens overlijden vooralsnog niet rechtens vaststaat, al moge dit waarschijnlijk, eventueel zelfs in hoge mate waarschijnlijk zijn. Een behoorlijke procesgang vereist dat een belanghebbende die het verzoek van artikel 1.18.2.2 wil doen, niet overhaast te werk gaat, maar eerst het nodige feitenmateriaal verzamelt om in zijn rekest de feiten en omstandigheden te kunnen stellen, waarop dat verzoek, en met name ook het verzoek om reeds binnen de in lid 2 van dat artikel aangegeven maximum-termijn de oproeping te bevelen, wordt gegrond. Intussen, op welke duur de wettelijke minimum-termijn behoort te worden gesteld is, zoals bij alle termijnen, een enigszins arbitraire zaak. Tegen een bekorting van de minimum-termijn tot zes maanden heeft de ondergetekende geen overwegend bezwaar. In die zin wordt thans artikel 1.18.2.3a onder *a* gewijzigd, waarbij de daarin voorkomende verwijzing naar artikel 1.18.2.2 uiteraard aan de gewijzigde tekst van lid 2 van dat artikel wordt aangepast.

Artikel 1.18.2.5. Bij gelegenheid van de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer over het ontwerp van wet tot vaststelling van Boek 1 is in artikel 1.18.1.10 lid 1 „de dag van verklaring van vermoedelijk overlijden” vervangen door „de dag waarop de akte van overlijden overeenkomstig artikel 1.18.2.4 is opgemaakt”, welke laatste datum steeds eenvoudig is na te gaan en geen onzekerheid kan laten. Verzuimd werd bij die gelegenheid een overeenkomstige wijziging aan te brengen in het laatste lid van artikel 1.18.2.5. Het is uiteraard gewenst dat genoemde twee bepalingen geen ongemotiveerde verschillen vertonen, te meer omdat de artikelen 1.18.2.5, laatste lid, en 1.18.2.10, tweede lid, nauw verband met elkaar houden.

Artikel 1.18.2.11. Deze alsnog voorgestelde redactionele wijziging van het eerste lid van dit artikel heeft de ondergetekende reeds in het uitzicht gesteld in het mondeling overleg met de Commissie voor Justitie.

Aangezien gebleken is dat de formulering van het vierde lid tot misverstand aanleiding kon geven, wordt alsnog voorgesteld haar te wijzigen. De nieuwe redactie sluit naar de mening van de ondergetekende ook beter aan bij die van het derde lid, dat het geval behandelt waarin het nog in leven zijn van de vermiste reeds blijkt, weliswaar na de verlening van het rechterlijk verlov, maar nog voor de voltrekking van een nieuw huwelijk.

Artikel 1.18.2.11a. In het mondeling overleg is ook de vraag ter sprake gekomen, welke de staat is van een kind dat uit de echtgenote van de vermiste man is geboren na de dag die als datum van zijn overlijden vermeld is in de overeenkomstig artikel 1.18.2.4 opgemaakte akte. Aangezien deze akte dezelfde bewijskracht heeft als een normale, overeenkomstig artikel 1.4.2b opgemaakte overlijdensakte, staat vast dat een later dan 306 dagen na de in de akte vermelde dag geboren kind geen wettig kind van de vermiste is. Het kind kan dus erkend en gewettigd worden door of staande het nieuwe huwelijk dat de moeder met inachtneming van artikel 1.18.2.11 aangaat.

Zulks staat echter alleen vast behoudens eventueel tegenbewijs dat de vermiste de in de akte van artikel 1.18.2.4 vermelde dag heeft overleefd. Gesteld nu dat te eniger tijd blijkt dat de vermiste die dag inderdaad heeft overleefd en wel zo lang dat hij op de 306de dag voor de geboorte van het kind nog in leven was, dan zou het kind achteraf blijken rechtens zijn kind te zijn en dus niet vatbaar voor erkenning en wettiging te zijn geweest. Het kind zou dan in de ongelukkige positie verkeren, dat het geen aanspraak kan maken op de schijnbaar verworven staat van wettig kind van de nieuwe echtgenoot van zijn moeder. Deze ongewenste consequentie van het wellicht pas vele jaren later geleverd wordende tegenbewijs tegen de akte, op de basis waarvan het nieuwe huwelijk is voltrokken, wordt afgesneden door het thans alsnog voorgestelde nieuwe artikel 1.18.2.11a.

Het artikel stelt niet de eis dat het kind door of staande het nieuwe huwelijk gewettigd is. Ook indien dit niet, of nog niet, is geschied, zou het kind geen enkel redelijk belang hebben bij de staat van wettig kind van de vermiste. Immers, zelfs als de vermiste in levenden lijve terugkeert, staat het door de moeder inmiddels aangegane nieuwe huwelijk aan een hervatting van het huwelijksleven met de moeder in de weg.

Volledigheidshalve zij nog opgemerkt dat het artikel alleen geschreven is voor het geval dat de vermiste de in de akte van artikel 1.18.2.4 vermelde datum heeft overleefd. Het heeft dus geen betrekking op het niet geheel ondenkbare geval dat hij in werkelijkheid al vroeger was gestorven. In laatstgenoemd geval behoort de staat van een uit zijn achtergebleven echtgenote geboren kind uiteraard te worden bepaald met inachtneming van de op die vroegere datum ingetreden huwelijksontbinding.

Wijzigingen in hoofdstuk 2

Artikel 1370 B.W. De thans voorgestelde wijziging van dit artikel was over het hoofd gezien in het ontwerp en het gewijzigd ontwerp. Artikel 224 van het geldende eerste boek wordt vervangen door artikel 1.8.3.1 lid 2. Artikel 1.8.3.3 kent, in tegenstelling tot de artikelen 231 e.v. van het geldende eerste boek, alleen giften bij huwelijkse voorwaarden door derden aan de echtgenoten van tegenwoordige en bij de akte nauwkeurig omschreven goederen, niet van de gehele of gedeeltelijke nalatenschap.

Artikel 1722 B.W. Het bij de wet van 10 juli 1947, *Stb.* H 232, vastgestelde artikel 433 lid 1 onder 5° B.W. bepaalde dat de voogd niet zonder machtiging van de kantonrechter een aan de minderjarige opgekomen schenking, waaraan lasten of voorwaarden zijn verbonden, kan aannemen. De bij die wet vastgestelde artikelen 359 en 507 B.W. verklaarden artikel 433 met betrekking tot de beherende ouder en de curator van overeenkomstige toepassing. Een en ander is zo gebleven bij de wetswijziging van 11 mei 1964, *Stb.* 138 (zie het gewijzigde artikel 433 lid 1 onder *c*) en blijft zo bij de invoering van het nieuwe Boek 1; zie de artikelen 1.14.2.3, 1.15.12.7 lid 1 onder *c* en 1.16.10 lid 1. Tot nu toe was verzuimd hiermede rekening te houden in artikel 1722 B.W., welks tweede lid in de geldende tekst voor de voogd en de curator een overbodige herhaling van bovengenoemde bepaling bevat. Voorgesteld wordt thans alsnog die herhaling te schrappen en in het derde lid er rekening mede te houden dat artikel 1.15.2.7 lid 1 onder *c* gelijkelijk geldt voor het bewind van de ouder, de voogd en de curator.

Artikel 2031 B.W. De aanhaling van artikel 1.17.3.1 moet worden geschrapt, omdat in hoofdstuk 1, artikel XVII, van het gewijzigd ontwerp wordt voorgesteld dat artikel te laten vervallen.

Wijzigingen in hoofdstuk 3

Artikel 125h lid 1 Rv. De invoering van het woord „werkelijke” strekt tot verbetering van een misstelling. Men vergelijk de memorie van toelichting bij dit artikel, blz. 24 rechter kolom onderaan.

Artikel 479b Rv. In de nieuwe formulering van artikel III onder B is rekening gehouden met het in hoofdstuk 1, artikel XVII, van het gewijzigd ontwerp opgenomen voorstel om artikel 1.17.3.1 te laten vervallen.

Artikel 598a Rv. Hiervoor geldt hetzelfde.

Artikel 814 Rv. Men zie het verslag van het mondeling overleg over dit artikel.

Artikel 870 Rv. Ook in de nieuwe formulering van artikel IX is rekening gehouden met het voorstel om artikel 1.17.3.1 te laten vervallen.

Artikel 982 Rv. De in lid 3 voorkomende aanhaling van een aantal bepalingen van artikel 979 wordt alsnog aangepast aan de in het ontwerp voorkomende wijziging van dat artikel.

Wijzigingen in hoofdstuk 4

Artikel V onder B. In de thans voorgestelde nader gewijzigde formulering van artikel 61, tweede lid, van de Faillis-

sementswet wordt rekening gehouden met het hierboven in hoofdstuk 1, artikel VIII, opgenomen voorstel om in de aanhef van het gewijzigde artikel 1.8.1.9 achter „Een echtgenoot kan” de woorden „tegen derden” in te voegen, ten einde duidelijk tot uitdrukking te brengen dat tegenover de faillissementscurator te dezer zake dezelfde bewijsregel geldt als tegenover derden.

Artikel XXXIII. Dit nieuwe artikel brengt in de Spoorwegpensioenwet (*Stb.* 1967, 138) dezelfde wijzigingen aan als artikel XXXI in de Algemene burgerlijke pensioenwet.

Wijzigingen in hoofdstuk 7

Artikel II. Het in hoofdstuk 1 opgenomen voorstel tot herziening van artikel 1.5.2.6 heeft tot gevolg dat onderdeel A van artikel II vervalt.

In het onderdeel K, thans J, wordt thans ook het alsnog in hoofdstuk 1 voorgestelde nieuwe artikel 1.15.12.15a opgenoemd.

De Minister van Justitie,

C. H. F. POLAK.